

**Rīgas Stradiņa universitātes profesionālās studiju programmas
“Medicīna” 6. kursa studējošo manipulāciju prasmju
pārbaudes rezultātu izvērtējums 2014.–2017. gadā**

*Madara Miķelsone, Līga Blūmentāle,
Ingre Toča, Roberts Rezglis*

Rīgas Stradiņa universitāte, Medicīnas izglītības tehnoloģiju centrs, Latvija

Ievads. Daudzviet pasaulē, tostarp Latvijā, medicīniskās izglītības apgūvē tiek izmantotas teorijas, pirmsklīnikas un klīnikas posmi. Pirmsklīnikas posms ir ieviests, lai vērstu uzmanību uz pacientu drošību, kas ir kvalitatīvas veselības aprūpes sistēmas pamats. Rīgas Stradiņa universitātē medicīniskās izglītības apgūvē pirmsklīnikas posmā tiek izmantoti manekeni un simulāciju ierīces, kuru izmantošanai klīnisko prasmju apguves procesā ir gan stiprās, gan vājās puses.

Darba mērķis, materiāls un metodes. Mērķis ir izvērtēt Medicīnas fakultātes (MF) un Ārvalstu studentu nodaļas (ĀSN) profesionālās studiju programmas “Medicīna” 6. kursa studējošo Valsts pārbaudījuma (VP) “Klīniskā medicīna” praktiskās daļas – manipulāciju prasmju pārbaudes – rezultātus un analizēt neievērotos vērtēšanas kritērijus būtiskākajām klīniskajā praksē nepieciešamajām manipulācijām par laika periodu no 2014. līdz 2017. gadam.

Kopumā pētījumā tika izvērtētas 748 aizpildītas VP klīnisko prasmju novērtējuma lapas un klīnisko prasmju vērtēšanas kritēriji, kas izstrādāti Klīnisko prasmju un medicīnas tehnoloģiju katedrā.

Uzsākot studiju kursu “Klīniskās prasmes”, studentiem tiek izsniegti klīnisko prasmju vērtēšanas kritēriji, kas tiek arī izmantoti VP laikā.

Analīzei izvēlētas piecas klīniskās prasmes, vadoties pēc šādiem atlasē kritērijiem: pirmkārt, iekļauta VP vismaz divus gadus; otrkārt, prasmes tiek apgūtas vairākos studijuursos.

Tā kā starp MF un ĀSN studējošo iegūtajiem rezultātiem netika novērota statistiski ticama atšķirība, tika nolemts turpmākai analīzei studējošos nedalīt grupās pēc fakultātes vai nodaļas piederības.

Rezultāti. Tālāk tiks uzskaitīti 1–2 visbiežāk neievērotie kritēriji piecām manipulācijām, kuru apguve tiek nodrošināta uz manekeniem. Kardiopulmonālā reanimācija tiek apgūta arī uz mūsdienīgām simulāciju ierīcēm.

Pirmā manipulācija – perifērās vēnas katetrizācija:

1. kritēriju (*fiksē ādu, ievada kanili 15–45° leņķī; tiklīdz kanilē parādās asinis, atlaiž žņaugu, izņem punkcijas adatu un uzliek kanīles aizbāzni*) neizpilda 66 studējošie no 98.

Otrā manipulācija – kardiopulmonālā reanimācija:

3. kritēriju (*atbrīvo elpceļus un fiksē skatu uz krūšu kurvī (skatās), tur vaigu pie pacienta mutes (klausās, jūt), 10 sek.*) neizpilda 64 studējošie no 196;

5. kritēriju (*veic divas ieelpas ar manuālo ventilācijas ierīci no sānu pozīcijas, pārtraucot kompresijas ne vairāk par 5 sek.*) neizpilda 61 studējošais no 196.

Trešā manipulācija – vienkārša atsevišķa ādas šuve:

4. kritēriju (*mezgls satuvina audus, notur šuvi*) neizpilda 59 studējošie no 154.

Ceturta manipulācija – orofaringeālā elpvada ievadišana:

1. kritēriju (*izvēlas elpvadu, izmērot vertikālo distanci no apakšžokļa leņķa līdz priekšzobu līmenim*) neizpilda 29 studējošie no 51.

Piektā manipulācija – citoloģiskā iztriepe no dzemdes kakla:

1. kritēriju (*pareizi izvēlas instrumentus, spoguļi ievada makstī un fiksē spoguļi ar dzemdes kaklu starp spoguļa lāpstiņām*) neizpilda 24 studējošie no 80;

3. kritēriju (*paņem materiālu ar koka špāteli, rotējot to par 360°, uzliek materiālu uz stikliņa gar tā vienu malu; ar otru špāteles galu ņem materiālu no maksts mugurējās velles, uzliek to uz stikliņa perpendikulāri iepriekšējam*) neizpilda 25 studējošie no 80.

Secinājumi. Novērotās kļūdas pēc neievēroto kritēriju raksturojuma var iedalīt divās grupās:

- 1) ar manekenu specifiku saistītās kļūdas – manekenu izmantošanas vājās puses, jo klīnisko prasmju apguves laikā tiek izmantoti Medicīnas izglītības tehnoloģiju centrā esošie manekeni, kas nav pilnībā pietuvināti reālam pacientam;
- 2) ar klīnisko prasmju apguvi saistītās kļūdas.

Iegūtie rezultāti norāda uz nepieciešamību veikt uzlabojumus ne tikai apmācības procesā, bet arī apsvērt manekenu izmantošanu, meklējot risinājumu to vājo pušu ietekmes mazināšanai, kas ir būtisks aspekts pacientu drošības jautājumā.